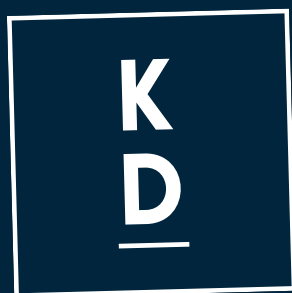

SKÄRP STRAFFEN FÖR VAPENBROTT

AUGUSTI 2021

SKÄRP STRAFFEN FÖR VAPENBROTT

De senaste veckorna har skjutvapenvåldet i Sverige nått nya nivåer. En polis har mördats och två barn har blivit skottskadade. Sverige ligger i Europatoppen vad gäller dödsskjutningar.

Utvecklingen i vårt land saknar motstycke. Detta borde, tyvärr, inte komma som en överraskning. Det har skett över 1 000 skottlossningar i Sverige sedan 2018. 150 personer har dött och 400 skadats. Flera av dem oskyldiga, så som 12-åriga Adriana. Tillgången på skjutvapen är naturligtvis avgörande för denna utveckling. Därför är det av yttersta vikt att drastiskt minska tillgången på skjutvapen i kriminella kretsar.

Risken för unga män att dö i skjutvapenvåld är i Sverige högst i Västeuropa, enligt Brottsförebyggande rådet. Skjutvapenvåldet står ensamt för ökningen av det dödliga våldet i Sverige. Rapporten slår fast att ökningen är unik i Sverige, som hade bland mätningens lägsta skjutvapenvåld i början av 00-talet. Det är nästan enbart unga män som faller offer, även om undantag finns. I gruppen män mellan 20 och 29 dödades 18 personer per miljon i åldersgruppen. Det europeiska snittet är mellan 0 och 4¹. Ett uppenbart krav för att kunna använda dödligt skjutvapenvåld är tillgången på skjutvapen.

Även i jämförelse med länder med högt dödligt våld sticker Sverige ut gällande skjutvapenvåld. England och Wales har omkring 11 fall av dödligt per miljon invånare under Brås undersökningsperiod, samma som Sverige. Emellertid har Sverige mellan fyra och åtta gånger högre

nivåer av skjutvapenmord, beroende på jämförelseår. Skjutvapenvåldet i England och Wales har visserligen ökat på senare år, men det har sällan dödlig utgång och inkluderar också luftvapen. Ett skäl till att skjutvapen är så pass ovanligt i England och Wales är de höga straffpen. Minimistrafvet för vissa vapenbrott är fem års fängelse.^{2 3}

Det är en avsevärd skillnad mot Sverige, trots att straffen för grovt vapenbrott har skärpts i omgångar. 2020 höjdes maxstrafvet för synnerligen grovt vapenbrott höjdes från sex till sju års fängelse. Tidigare har strafvet för grovt vapenbrott höjts från ett till två års fängelse, vilket bland annat inneburit automatisk häktning för misstänkta och att fler hemliga tvångsmedel har kunnat användas. Fler kvalifikationsgrunder för att brotten ska klassas som grovt respektive synnerligen grovt har också införts, på initiativ från riksdagen. Men bortsett från straffskärpningen för grovt vapenbrott till två års fängelse som var strategiskt viktig, är de övriga brotten förändrade ytterst marginellt.

Skärpningen av strafvet för det grova vapenbrottet har gett effekt. 2017, före straffskärpningen, var det genomsnittliga strafvet för grovt vapenbrott 15 månaders fängelse. Förra året var det genomsnittliga strafvet 25 månader⁴. Det innebär att den som exempelvis befunnit sig på allmän plats med ett skarpladdat

automatvapen släpps fri från fängelset efter drygt 1 år och fyra månader i fängelse, när den villkorliga frigivningen räknas in.

Detta sker samtidigt som Sverige har omfattande problem med skjutvapenvåld. Antalet anmälda vapenbrott har ökat från 4 800 år 2010 till 7 400 år 2019. Andelen mord som sker med skjutvapen har fördubblats sedan 2010, från 21 % till 41 %. Samtidigt har uppkvarningen av vapenbrott sjunkit från 42 till 29 procent. En skottlossning där någon dör eller blir skadad beräknas i genomsnitt kosta samhället 75 miljoner kronor⁵. Förra året skadades 117 personer och 47 dödades⁶. Detta innebär en total samhällskostnad på 12,3 miljarder kronor. Ser vi bakåt, sedan 2017, innebär det en kostnad på 51,6 miljarder, nästan lika mycket som hela rättsväsendet kostar varje år.

Den som hanterar vapen i en kriminell miljö är redan djupt nere i det kriminella träsket. Rimligen anskaffas vapen för att genomföra andra brott, t ex rån, misshandel eller mord eller för att skydda sin kriminella verksamhet, inte sällan narkotikaförsäljning. Mord har också blivit ett sätt att sätta sig i respekt och få sitt kriminella kapital. Därvidlag skiljer sig grova vapenbrott från annan brottslighet som kan vara strikt materiellt motiverad så som narkotikaförsäljning, inbrott eller dylikt. Att använda skjutvapen är också ett sätt att bygga upp sitt kriminella kapital. Den som vill växa inom ett kriminellt gäng måste använda skjutvapen⁷. Den som har ett vapen behöver också använda det. Därför är det återigen extra viktigt att den som har ett vapen straffas hårt.

1. Brå 2021:8 https://www.bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70c9a1/1621930903076/2021_8_Dodligt_skjutvapenvald_i_Sverige_och_andra_europeiska_lander.pdf
2. Where the minimum term provisions under section 311 and Schedule 20 of the Sentencing Code apply, a court must impose a sentence of at least five years' custody irrespective of plea unless the court is of the opinion that there are exceptional circumstances relating to the offence or to the offender which justify its not doing so. <https://www.sentencingcouncil.org.uk/offences/magistrates-court/item/firearms-carrying-in-a-public-place/>
3. Brå 2021:8
4. Brås kriminalstatistik Domslut med påföljd fängelse. Årsvis
5. Siffran gäller för sjukvård, rehab, sjukskrivning, arbetslöshet, polisutredning, inkapacitering mm och i Stockholms län. <https://www.mitti.se/nyheter/sa-mycket-kostar-en-skjutning-for-samhallet/lmrku!4993035/>
6. <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/>
7. Brå rapport 2019:3

FÖRSLAG 1

HÖJ STRAFFEN FÖR VAPENBROTT VÄSENTLIGT

Minimistraftet för grovt vapenbrott ska höjas från två till fem års fängelse. Maxstraffet ska uppgå till tio års fängelse, istället för dagens fem. Straffet för synnerligen grovt vapenbrott ska vara mellan tio och arton års fängelse. Detta till skillnad mot dagens straffskala på fyra till sju års fängelse. Detta är motiverat eftersom de synnerligen grova vapenbrotten handlar om sådana som är särskilt farliga eller om det handlar om exempelvis försäljning av en stor mängd vapen. Förslaget innebär att de som handhar vapen kommer få mycket långa fängelsestraff.

Detta förslag handlar om illegala vapen. Kristdemokraterna vill dela upp vapenlagen i två delar, där en del reglerar de illegala vapnen och en annan del reglerar den legala vapen användningen, så som tillstånd, förvaring, märkning och utlåning av vapen som används av exempelvis jägare och sportskyttar.

FÖRSLAG 2

INFÖR TIPSPENGAR FÖR ILLEGALA VAPEN

Tillgången till illegala vapen i Sverige är stor. För att öka polisens möjligheter att slå till mot illegala vapen föreslår vi att en möjlighet införs att betala ut tipspengar till den som tipsar om var ett vapen finns om detta leder till ett be-

slag. En sådan möjlighet finns i Danmark där Polisen kan betala ut uppemot 50 000 kronor om ett tips leder till ett beslag. Det bör införas även i Sverige.

